

Tertia: Fieri minime potest, vt in vna natura contrariae sint naturales proprietates: at insunt eiusmodi in Christo, deque eo pronuntiantur in sacris libris, quae secum inuicem pugnant; scilicet quod antiquior Abrahamo sit, et tamen ex Abrahamo descendat; quod Daudidis Dominus, itemque filius vocetur; quod sub lege factus, etiam et Sabbati Dominus expressus est; quod sententiam patitur, qui de viuis et mortuis iudicium habere reperitur; aliaque his adfina: Igitur duae in Christo naturae sunt, et Dei et hominis; quarum vnicuique quae propria illius sunt, tribuantur. Versat hanc argumentationem Nouatianus. (11)

Quarta: Haud potest percipi hypostatica vnio, nisi vtraque natura in sua remaneat substantia. Quae enim ad constituendum vnum aliquid vniuntur, vel vniuntur adgregatione, integro ac perfecto vtroque extremo permanente; quod in his tantum euenire potest, quae vnum per accidens constituunt, vt acetuus lapidum: quam vnionem accidentalem Nestorius supra confutatus in Christo statuebat: vel vniuntur mixtione, proindeque vt extrema transmutata: vel vniuntur tanquam *potentia et actus*; sicque vt extrema imperfecta et incompleta: at neutro ex his modis hypostatica vnio facta intelligi potest: nam qui primus est, non vnum aliquid proprie conficit, sed ex accidenti et arte potius, quam natura; secundus mutationem offert et extinctionem partis alterius, aut etiam omnium; postremus ex iis constat, quae in compositionem totius imperfectam veniunt, quod a Deo procul abesse debet: nulla ergo ratione percipi naturarum vnio in Christo potest, nisi in sua substantia illae mancant. Desumpta est haec argumentatio ex S. Thoma. (12)

CAPVT XI.

Eutychianae haeresis synopsis exhibet. De iterata eiusdem cum suo Auctore damnatione loquitur: praesertim in Calcedonensi Concilio. Eutychianorum argumentis occurrit.

Exortam hanc haeresim circa annum Christi 448. fuisse Eutychem Auctore, ex imprudenti et inconsulta Nestorianae confutatione, quam circa annum 427. spargere Nestorius coeperat, nobis certum fixumque

(11) De Trin. cap. 11.

(12) In iv. cont. Gent. cap. 35. et ex 111. P. q. 11. art. 1.

que est ex his, quae in Historicis melioris notae legimus: nec intelligimus vdenam hauserit grauissimum Theologus Sorbonicus Iacobus Hyacinthus Scerius (1) natam e contrario fuisse haeresim Nestorianam ex Eutychiana, quum id temporum ratio contradicat.

Ergo Eutyches Constantinopolitanus Presbyter et amplissimi Monasterii Archimandrita vel Abbas, vt vnitatem personae contra Nestorium seruaret in Christo, vnam quoque in eo fuisse naturam dixit, ita vt licet ante vnitionem duae essent distinctae naturae, diuina et humana, in vnitione tamen in vnam naturam coierint, humanitate a diuinitate absorpta; adeo vt Christi persona ex duabus naturis esset, non tamen in duabus naturis subsisteret: hinc subinferens, Christum nobis consubstantialem secundum carnem non fuisse; quin aducum vnquam potuerit vt contrarium admitteret.

Haec quum domi inter familiares crebris sermonibus agitarer delirus et imperitus senex, Eusebius Dorylaei in Phrigia Episcopus, qui illi erat amicissimus, saepe illum monuit ne ita loqueretur: quod quum in cassum tentasset, rem ad Flavianum C. P. Episcopum detulit. Collecta itaque Constantinopoli Synodo ad disceptandam controuersiam inter Florentium Sardinum Episcopum et Episcopos eiusdem provinciae duos, Ioannem et Cosinium, priori hac lite decisa, nouam Eusebius instituit ac libellum obtulit aduersus Eutychetem, quo hunc haeresis adcusans, citari iubebat ad causam dicendam. Renuit etiam tertio vocatus sistere se consilio; quod tandem quum fecisset, haeresim suam coram Patribus professus est, nec adduci potuit vt eam eiuraret. Eapropter de Concilii sententia damnatus cum haeresi sua, ac sacerdotali dignitate et omni praefectura Monasterii spoliatus est, Actio. vii.

Hic finis C. P. illius Concilii fuit, in quo Eutychiana haeresis cum suo Auctore damnata est. Conquesus itaque Eutyches apud S. Leonem per litteras est, eumque circumuenire tentauit. Sed Leo serius acceptis Flauiani litteris et Concilii gestis, quum diu suspensus haesisset, tandem re comperta, Eutychetis damnationem ratam habuit. Quae quum agerentur, Crysaphius Spado nihil non in Eutychetis gratiam, et ad Flavianum opprimendum moliebatur apud Theodosium, bonam ac pietati deditum ceteroquin Principem, sed propter simplicitatem Aulicorum insidiis opportunum. Nec hoc contentus Crysaphius fuit, quod fictis criminationibus et calumniis apud Imperato-

H 2

rcm

(1) Prael. 1. de Deo homine facto, disp. 2.

rem in suspicionem Flavianum vocaret; atque Eutychete de Actorum falsitate conquerente, iuberet, vt eius haberetur ratio, et iterum Episcopi conuenirent, Eutychete causam suam per procuratores agente; quod et factum est nulla in Actorum Commentariis falsitate repperia: verum et ab Imperatore obrinuit, vt indiceretur Synodus Ephesi celebranda; cui Dioscorum Alexandrinum praeesse voluit. In ea primum nefaria Eutychetis dogmata adprobata sunt, ipseque Eutyches in Monasterii praefecturam, Sacerdotii vsum, et fidelium communionem in integrum restitutus. Dein damnati sunt Flavianus, Eusebius, aliique ex Episcopis catholicis, quorum meminit Euagrius: (2) a qua sententia quum Flavianus prouocasset, interpellationem adponens, adeo indigne tractatus est, vt ex vulnere numero et atrocitate mortuus fuerit.

Huius autem conciliaboli seu praedotoriae Synodi acta, quum Leo a Legato suo Hilario, qui furtim dilapsus Romam aufergerat, intellexisset; Concilium Romae habuit, in quo omnia rescidit, atque Theodosium de re tota certiorum fecit: qui quidem Eutychetis damnationem Romae peractam, itemque Pseudo Ephesinae Synodi reprobationem audiens, veritate comperta, in eos a quibus circumuentus fuerat animaduertit; Crysaphium malorum omnium auctorem relegauit, ac paullo post moritur. Successit illi Marcianus Imperator, adprime pius et catholicus Princeps, qui Leonis Pontificis hortatu, itemque Pulcheriae Augustae, quam vxorem duxerat, generale Synodum coegit Nicaeam an. Christi 451, quam Calcedonem postea transtulit.

Igitur congregatis Episcopis 520, vt constat ex Epistola Synodica quam ad Leonem scriptam legimus (3) ac praesidentibus Leonis Legatis; Paschasio Lilybetano in Sicilia et Lucentio Acculano Episcopis, Bonifacio et Basilio Presbyteris, Concilium iniri Calcedone coepit viii. Id. Octobris, ac Actionibus 16, absolutum est Kalendis Nouembris eiusdem anni, vt coniectura fert. In eo damnatus denuo Eutyches fuit, rescissaque ea quae in Pseudosynodo Ephesina Dioscorus fecerat, fuisse: certa rataque Fidei formula conscripta est, atque Dioscorus non tamen propter haeresim, sed quod tertio vocatus ad causam dicendam, sistere se Synodo noluisset depositus ac Gangras relegatus est; vt ex ipsa depositionis sententia constat. (4) Hunc habuit

(2) Lib. 1. cap. 10.
(3) P. xxxiv. Conc. Calc.

(4) Synod. Calc. arct. 3.

buit exitum celeberrima illa Synodus Calcedonensis.

Nec tamen hic Eutychianae haeresis finis fuit: pluries enim reuocata in lucem, pluries etiam compressa est; adeo vt nulla foecundior exiterit, neque vel latius effusa, vel in plures particulas factionesque distracta fuerit. De quibus omaibus abunde et accuratissime Petrus: (5)

Superest vt in praesentia perpendamus, quid tandem Eutychetem Eutychianosque reliquos mouerit, vt tam absonum errorem obruderent. Ac primo quidem qui Diuinitatem in humanitatem conuersam fabulabantur, eo maxime nitebantur argumento, quod *Verbum caro factum* dicitur Ioan. 1. Hinc Verbum in carnem mutatum colligebant: vti plane dum dicitur Ioann. 11. *aquam vinum factam* esse in Cana Galilaeae, sensus est, aquam mutatum esse in vinum; non vinum vnitum. Quid simile colligitur ex conuersione Virgae Mosis, quam in colubrum mutatam legitur Exod. 11. et vxoris Loth, quam factam statuum salis legitur Gen. 19.: panis demum, quem in Christi corpus conuerti euincitur ex Matth. verbis cap. xxvii: *Hoc est corpus meum*.

Deinde erroris sui praesidium in nonnullis Patrum dictis Eutychiani quaesiere: eorum praesertim qui Nestorianam haeresim ea aetate debellarunt. Nam Cyrillus, aiebant, scripsit: (6) »naturas duas non vnitas esse dicimus: post vnitionem vero ranquam sublatam in »duo partitione, vnam esse credimus Filii naturam, veram inhumani et incarnati.« Cyprianus: (7) »carne, inquit, Spiritu Sancto »cooperante induitur; Deus cum homine miscetur.« Gregorius Nyssenus: (8) »Deus ait, humanae se immixtum naturae, contempseri humanae naturae.« Non absimilia habent Tertullianus, (9) Irenaeus, (10) Augustinus, (11) alii.

Addunt praeterea auctoritatem Iulii I. Romani Pontificis, (12) duas in Christo naturas negantis his verbis: »necesse est eos quum »duas naturas dicunt, vnam adorare, alteram non adorare: atque in »diuinam quidem baptizari, in humanam vero non baptizari.« Quin et nostris demum temporibus, (quod sane monstro simillimum cuiusque

(5) Theol. Dogm. de Incarn. lib. 1. cap. 15. et 16.

(9) Lib. de carne Christi cap. 3.

(10) Lib. 111. cont. Haer. cap. 19.

(6) In Epist. ad Acasium Melitensem.

(11) In Epist. ad Volusianum.

(12) In Epist. ad Dionys. Corinth. Episc.

(7) Lib. de Van. Idolorum.

(8) In Orat. de S. Chr. Natiuitate.

que est) profertur ad haeresis Eutychnianae defensionem auctoritatem Clementis XI. quasi hanc ipsam haeresim aperte tradiderit in Homilia III. de Christo resurgente, dum haec verba protulit: »hodie forma serui reuersa est in formam Dei; ac inanitio humilitatis ad pristinam altitudinis rediit maiestatem.« Quum enim alluderit ad Pauli sententiam ad Philip. II: »qui quum in forma Dei esset . . . semetipsum exinaniuit formam serui accipiens;« quae de vtraque forma substantiali, seu de natura ipsa tam diuina quam humana, dubio procul intelligitur; existimatum est, Clementem quoque id intellexisse de natura hominis in Dei naturam conuersae: proindeque haeresis Eutychnianae a nonnullis Theologis Lonaniensibus insinulatus est.

Postremo sic argumentantur ratiocinando: duarum naturarum vna non denominatur ex altera, nisi quodammodo transmutentur inuicem: atqui natura diuina et humana in Christo inuicem denominantur. Dicit enim Cyrillus inductus in Concilio Calcedonensi: (13) »naturam diuinam esse incarnatam;« et Gregorius Nazianzenus, (14) »humanam naturam esse deificatam:« ergo.

Deinde: nisi transmutatio eiusmodi in Christo ponatur, duas in Christo personas seu duos Christos profiteri cogimur ob naturas duas: at hoc profitebitur nullus: transmutatae igitur in Christo naturae sunt.

Quorum tamen non est difficilis solutio. Primum quidem aduersus eos Eutychnianos vim haberet, qui e contrario ponebant carnem sic a Diuinitate absortam fuisse, vt penitus euanuerit, et eius loco phantastica alia adparuerit. At nos nihil eo mouemur: sed tamen reponimus, Verbum factum esse carnem, non per conuersionem in carnem, sed per carnis adsumtionem: quemadmodum dicitur pro nobis factum maledictum et peccatum, quoniam maledictum in se suscepit, et peccata nostra quoad poenam portauit; non quod in maledictum et peccatum conuersum sit: vnde Verbum et caro etiam post vnitionem in sua specie et natura permanserunt.

In cap. autem II. Ioan. satis ostenditur non fuisse cum vino permixtam aquam, ex quo architriclinus et conuuluae gustu experti fuerint vinum esse merum, bonum ac priore robustius, non vero admixtum siue aqua dilutum. Quod et de reliquis ad argumenti calcem adductis dicimus; ita scilicet in Scriptura textibus adseri, vt non obscurae significetur mulieris corpus, Virgam Mosis, ac panem, in salis acerum,

(13) P. II.

(14) Epist. ad Celedonium.

in colubrum, in corporis Christi substantiam fuisse transmutatam.

In Genesis enim XIX. habet graecus codex, »et commutata est in columnam salis:« et hebraicus, »et fuit cumulus salis.« Quae simplex phrasit euincit substantiam priorem mutatam in alteram fuisse. Sic quoque in Exodi cap. IV. in hebraeis legitur: »et fuit Serpens;« et in Graecis: »euasit coluber.« Apud Marth. vero de Pane eucharistico legitur: »hoc est corpus meum.« Pronomine *hoc* neutri generis id quod enuntiatione significatur demonstrante; adeo vt verus hic sit sensus, haec res, designato Christi corpore, est corpus meum. Quod si de substantia Christus loqueretur, certe pronomine masculini generis vsus fuisset.

Accedit philosophica ratio suadens aquam in vinum, mulierem in salis sratuam, virgam in colubrum, panem denique in Christi corpus conuerti posse, praesertim diuina virtute; quum quaelibet res creata mutationi sit obnoxia: Verbum autem vrpote incorruptibile, conuersionis in carnem prorsus incapax est.

Ad argumentum ex Patrum auctoritate desumptum quod atinet, singulatim respondendum est: atque ex Cyrilli quidem verbis male acceptis perperam sentiendi occasionem habuisse Eutychemet haud diffitebimur: esse siquidem quaedam Cyrilli dicta perobscura, quaeque pessime et contra Cyrilli mentem intellecta ansam dedere nefariae haeresis imperitissimo seni, catholicorum Doctorum iudicium est. Ea inter potissimum vna illi Cyrilli vox in argumento adduca, difficillimam ad explicandum esse ex eo constat, quod ipsos Catholicos pro Cyrilliano pronuntiato certantes, varias in sententias interpretationesque distraxerit.

Nobis interea perspicuum est non alia de causa in huiusmodi locationis genus inductum fuisse Cyrillum, nisi vt Nestorii perfidiae se opponeret, vitaretque subdolum illius vnitionem, quae specie ac verbo tenus duas copulabat naturas, re autem ipsa disiunctas, ac seorsim cohaerentes et subsistentes habebat, externo tantum nexu inter se coniunctas. Scopus itaque Cyrilli fuit, vt naturas duas in vniam hypostasim coniunctas ostenderet: hoc enim plane idem est ac natura illa vna incarnata Cyrilli: vna quidem non vnitate substantiae et essentiae: sed vnitate suppositi. Habent eandem intelligentiam reliqua Cyrilli verba ex Epistola ad Acasium.

Mixtionis vero vocabulum quo Cyprianus alique Patres vsi sunt, anceps vel maxime est; nec ita ab illis accipitur, vt ab Eutychnianis iac-

iacratur. Quis enim nesciat, ea etiam mixta vocari plerumque, quae dumtaxat consociantur? Sic Regem populo misceri dicimus, dum maiestate seposita, familiariter conuersatur; risum dolori misceri, dum luctui interponitur. Id vnum intellexere Patres, Deum cum homine mixtum scribentes: scilicet substantialem ac summam Diuinitatis cum humanitate vnionem.

Argumentum autem ex Romanorum Pontificum auctoritate summum sic soluimus. Iulii Epistolam supposititiam esse; atque auctorem eam habere Apollinaristam aliquem, quum illorum errorem redoleat. Ita respondet Leontius. (15) Sed licet legitimus Cyrilli foetus ipsa foveret, hoc tamen pacto exponi posset: naturae nomen vsurpari ibi pro hypostasi; exindeque negari, quod si duae in Christo ponerentur hypostases seu duae naturae duplici personarum subsistentia, diuina et humana, vt Nestorius aiebat, oporteret vnam adorari, aliam non adorari; quia adoratio terminatur ad personam.

Allatam Clementis XI. periodum ab omni errore immunem agnoscimus. Est enim de vtraque substantiali forma seu natura loquutus sit Paulus ad Philip. II: esto pariter ad illum Apostoli locum Romanus Pontifex adluserit, nullae tamen tropologicae leges postulant, vt quoties simplex ac nuda ad aliquod Scripturae dictum adlusio fit, potissimum in sermone oratorio, eodem semper sensu verba quibus adluditur, accipiantur. Potuit itaque Pontifex, etsi ad Apostoli dictum adluderet, de externa dumtaxat ac velut accidentaria, quum Dei, tum hominis forma perorare; formamque serui in formam Dei conuersam dicere; id est, humilem, abiectumque humanitatis Christi statum in sublimem gloriosumque Diuinitati debitum resurgendo transiisse. Nam et verbis iidem id expressit Martyr Cyprianus: (16) quem tamen Eutyichianis fauere nemo vnus adfirmare ausus est.

Postremae argumentationis e ratione ductae haec est solutio ex S. Thoma: (17) »quod sicut Damascenus dicit, natura diuina dicitur incarnata, quia est vnita carni personaliter; non quod sit in naturam carnis conuersa. Similiter et caro dicitur deificata, vt ipse dicit, non per conuersionem, sed per vnionem ad Verbum, saluis proprietatibus naturalibus; vt intelligatur caro deificata, quia facta est Verbi caro, non quia facta sit Deus.«

Quod insuper additum fuerat, solum iam pridem erat a Vigilio Tap-

(15) Lib. de Sect. act. 8.

(16) Serm. de Natiu.

(17) III. P. q. 2. art. 1. ad 3.

Tapensi; (18) qui oppositum verum demonstrat duplici exemplo. Primum petebat ex ineffabili SS. Trinitatis mysterio, inquiens: Si tres Personae Diuinae habentes singulae proprietates suas quibus distinguantur, non quibus separentur, sunt vnus Deus; cur Filius, salua naturae vtriusque proprietate et distinctione, non erit vnus Christus? Secundum ex homine petitur est: in homine, aiebat, proprietatum distinctio distinctam personam non infert. Constat homo quinque sensibus, qui tamen sic officii sui proprietatem naturaliter obtinent, vt nihil secum habeant commune, nihil sibi alterius valeant vindicare. Nam nec visus audire, nec auditus videre ex. gr. valent: et tamen licet adeo diuersae sint eorundem functiones, vnus est idemque homo; qui quemadmodum quinque corporalibus sensibus varia proprietate a se inuicem differentibus constat; ita quinque secundum Eutyichianorum deliramenta personas habere debuerat; vt quantae sunt proprietates sensuum, tanta esset numerositas personarum. Haec Vigilii.

APPENDIX.

Spectant vero ad illustrandam haeresum Nestorianae et Eutyichianae historiam duo illa capita, quae diu multumque Ecclesiam Catholicam exagitarunt: altercatio scilicet illa de hoc enuntiatio, *vnus de Trinitate passus est*; et famosa *de tribus Capitulis* controuersia. De vtroque compendio agemus; non enim historiam exornamus. Itaque acris illa ac vehemens disceptatio, quae circa annum 519. Monachos Scythas inter et Victorem Diaconum versabatur, ab anterioribus videtur repetenda. Nam et Eutyichiani *vnus de Trinitate passus* dogmatizarunt, Concilii Calcedonensis aetate, id est, anno 451: et Petrus Fullo Trisagio addidit *qui crucifixus est pro nobis*: prauo quidem omnes atque haeretico sensu. Sed Iustinus primo Imperatore, Scythae Monachi, quorum agmen ducebat Maxentius Abbas cum Victore Diacono, altero ex Legatis ab Hormisda Papa ad Imperatorem missis disputantes, addendum professioni Fidei a Synodo Calcedonensi editae contendebant *vnus de Trinitate esse crucifixus*; oblati etiam libellis coram Pontificis Romani Legatis: a quibus quum defecti fuissent, Romam ad Hormisdam ipsum confugerunt, vbi expectare Legatorum reditum iussi, tumultuari ac turbare omnia coeperunt.

Insolens haec agendi ratio, rerumque sub Eutyichianis et Petro Tom. IIII.

(18) Lib. I. cont. Eutyich. cap. 10.

Cnaphco gestarum memoria in causa fuerunt, vt Monachi illi in suspicionem Eutychianae haeresis ducerentur, cuius etiam insimulati a nonnullis sunt; atque vt in eos Hormisdas Summus Pontifex animaduertret: illos tamen quamuis tumultuose et turbulenter se gesserint, ab haeresi Eutychiana immunes fuisse propugnant Petauus, (19) Natalis Alex. (20) Bertius, (21) alii, quos pro lubitu consulere quis poterit.

At insurrexere, Scyrtarum tumultu compresso, Monachi alii quos Acoemetas seu Insomnes vocabant, qui cum Nestorianis negabant esse confitendum, *Beatam Mariam vere et proprie Dei Genitricem, et unum de Trinitate incarnatum et carne passum*; vt constat ex Breuiario Liberati Diaconi (22) et ex Epistola II. Ioannis Papae ad Iustinianum Imperatorem. Miserant autem illi Legatos duos ad eundem Ioannem, vt opinionem suam propugnarent coram eo, atque ad probationem obtinerent. Miserat etiam suos Legatos Imperator, quibus auditis, Acoemetas obstinato animo perseuerantes pro haereticis Nestorianis damnauit, ac ecclesiastica communione priuauit. Adprobauit igitur Romanus Pontifex Ioannes, ac rectissime quidem, pronuntiatum illud *unus de Trinitate passus est*, aduersus Nestorianos et Acoemetas; atque sic adprobans, Scythas Monachos ipsorum aduersarios ab omni haeresis suspicionem purgauit. Reprobant vero Felix et Hormisdas idem enuntiatum, vt *Trisagii additamentum*, recte etiam, in Eutychianorum sensu, qui *passum Deum Verbum in ipsa Diuinitate* adfirmabant. Hinc adparet catholico illo superaddito sensu, quo *unum de Trinitate passum et crucifixum carne* adseratur, orthodoxam prorsus esse enuntiationem illam. Et haec de primo adpendicis capite,

Alterum est famosa de tribus Capitulis controuersia, cuius ortum ex Origenis damnatione Iustiniani Imperatoris Edicto peracta, repetendum existimat Petauus. (23) Hanc enim aegre ferens Theodorus Caesariensis, vafrum illud excogitauit, vt Imperatorem adduceret ad tria quaedam damnanda, quae in Calcedonensi Concilio adprobata videbantur. Primum Theodori Mopsuesteni scripta, qui Origenem acerrime impugnat. Tum Ibae Edesseni Epistolam ad Marim

Pet-

(19) Lib. v. Theol. Dogmat. de

Incarn. cap. 2.

(20) Dissert. II. Sec. 6.

(21) Lib. xxvii. cap. 6.

(22) Cap. xx.

(23) Theol. Dogm. de Incarnat.

lib. I. cap. 18.

Persam, qui et Cyrillum eiusque contra Nestorium scripta reprehenderat, et Mopsuestenum magnis laudibus exornabat. Tertio Theodoretii commentarios aduersus Cyrilli Anathematismos. Hinc factum est, vt quo tempore Acephalos Edicto compressurus Iustinianus sperabatur, per Theodoram eiusdem sectae, coniugem Imperatoris, egerit Theodorus fraudulenter, vt *tria illa Capitula* condemnaret, quae in Synodo Calcedonensi Acephalos potissimum offendeabant. Hoc enim pacto comprimendos illos statim et ad concordiam redituros adserabat. Quod facile Iustiniano persuasum est, homini nempe ad talia tentanda praecipiti, et pacis ac concordiae in Ecclesia restituendae cupidus.

Itaque Edictum exiit ab Iustiniano aduersus *tria Capitula*, anno iuxta Baronium et Petaulum 546; vimque omnem adhibuit vt a Vigilio Papa eorundem capitulorum damnationem extorqueret; quam tandem obtinuit edito a Romano Pontifice decreto, quod *Iudicium* vocauit, in quo *tria illa capitula* damnauit; sed tamen *salua Synodi Calcedonensis reuerentia*. Quo facto, Afros, Illirios, Dalmatas, aliosque trium capitulorum defensores alienauit; in primisque Facundum Hermianensem Episcopum Africanum, qui luculento opere in libros XII. partito illorum propugnationem suscepit. Sed neque Iustinianus ipse *Iudicatio* eiusmodi contentus, instituit vt sine vlla Concilii mentione illa ipsa proscriberet. Quo renuente, dissidiisque perebrescentibus, Imperator, Theodoro Cappadocae vrgente, Edictum publice proposuit anno 551: cui Vigilius reclamans in Theodorum malorum omnium auctorem, necnon et in Menam aliosque Episcopos, excommunicationis et depositionis sententiam tulit; quam tamen minime duxit publicandam.

Ob haec facta ira percitus Imperator male Vigilium immaniterque persecutus est; donec Pontificis constantia superatus, quem nec honorifica legatione missa emollire poterat, Edicta sua sustulit: atque v. Synodum generalem super tribus capitulis haberi coepit anno 553. Ad hanc Vigilius saepe inuitatus adesse noluit; immo *Constitutum*, sic enim vocant, fecit, in quo aduersus Theodorum ipsum, Theodoretum, et Ibam decerni aliquid vetiuit. Ast nihil ea re absterrii Graeci Synodum absoluunt collationibus octo habitis; in quarum postrema *tria capitula* damnationi subiecta fuere. Huic autem concilii damnationi ceterisque in ea Synodo gestis subscripsisse Vigilium Graeci Scriptores perhibent. Quidquid tamen de Vigilio statuend-

68 INSTITUTIONVM THEOLOGICARVM
dum sit, certe Vigilii successores Romani Pontifices Synodo illi robur et auctoritatem Oecumenicae tribuerunt.

Ex quibus per summa licet capita adductis apertissime liquet, damnationem trium capitulorum non abrupte, inconsiderate, imprudenter fuisse factam, sed facto regulari conuentu et aequitate seruata; proinde iure meritoque tanquam Nestoriana reiecta et anathematizata. Sed iam adpendicis fines forsitan praetergressi sumus. Qui plura desideret, adeat Natal. Alex. (24) Petauium, (24) alios.

CAPVT XII.

De duplici Christi voluntate duplici etiam operatione agit.

Duae sunt in Christo post naturarum vnionem voluntates naturales. Duae quoque operationes.

In dogmate priore consentientes experimur haereticos Monothelistas, qua parte diuinam in Christo voluntatem statuit. Et quidem in eo fuisse constat ex ipsis Christi Domini verbis Lucae xiii. vbi dicit: »Ierusalem quae occidis Prophetas, et lapidas eos qui mitruntur ad te: quoties voluit congregare filios tuos,« cet. Rursus Ioannis v. ait: »sicut Pater suscitatur mortuos et viuificat; sic Filius quos vult viuificat.« Quibus in locis de diuina voluntate se loqui vel ipsa verborum expressio designat.

Probandum itaque dogma de voluntate humana est, ac primo quidem ex Scripturis. Matth. xvi. sic Christus vt homo loquitur: »Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste: veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.« Et Lucae xxii: »non mea voluntas, sed tua fiat.« Item Ioan. vi: »descendi de coelo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me.« Quibus sane Christus ipse indicat se habere voluntatem propriam, nempe humanam, a voluntate Patris distinctam: diuina enim Christi voluntas vna eademque est cum voluntate Patris.

Scripturis accedit Patrum auctoritas. Athanasii locus celebris est: (1)

(24) Dissert. iv. in 6. Sec. (1) De Adu. Diuini Verbi cum
(25) Lib. i. Theol. Dogm. de Incarn. et aduer. Arianos, tom. i.
earn. cap. 18.

»et quum ait, Pater si fieri potest transeat calix iste: veruntamen non mea voluntas fiat, sed tua: et spiritus quidem promptus est, caro autem infirma: duas hic voluntates ostendit, vnam videlicet humanam quae est carnis propria, alteram diuinam. Nam humana propter imbecillitatem mortem deprecatur: diuina vero ipsius est prompta.»

Augustinus sic loquitur: (2) »in hoc quod ait, non quod ego volo, aliud se ostendit voluisse quam Pater; quod nisi humano corde non posset, quum infirmitatem nostram in suum, non diuinum sed humanum transfiguraret adfectum.« Habent similia Chrysostomus, Cyrillus Alexandrinus, Ambrosius, Leo Papa, aliique, quum Graeci, tum Latini.

Patribus accedunt Concilia, in quibus aperte duas esse in Christo voluntates Ecclesia professae est. Horum primum et celeberrimum fuit Constantinopolitanum iii. et Oecumenicum vi. de quo in capite sequente verba faciemus. In hoc vero complurium aliarum Synodorum decreta continentur. Huic addenda Lateranensis Synodus sub Martino I. Pontifice Romae celebrata: in quibus omnibus voluntates duae in Christo adsertae sunt ac comprobatae. Quam definitionem ratam habuerunt posteriores catholicae Synodi, tam generales, quam per Praeuias indictae.

Suffragatur eidem dogmati theologia ratio, eaque multiplex. Prima est: In Christo, quoniam perfectus erat Deus perfectusque homo, nihil prorsus deest ad humanae naturae perfectionem spectans, et ad veritatem diuinam: at voluntas humana ad perfectionem humanae naturae spectat, spectat etiam ad veritatem naturae diuinam, eique comperit diuina voluntas: sicut ergo duae in Christo sunt naturae humanae et diuinae; ita duplex, humana nempe et diuina voluntas. Vtitur hac argumentatione post Cyrillum aliosque Patres, S. Thomas. (3)

Secunda sit: Christum habuisse humanam intelligendi facultatem, apertissime ex eo colligitur, quod assumeret humanam naturam perfectam: et colligitur ergo habuisse illum humanam volendi facultatem. Est argumentatio Sophronii in Synodo Lateranensi.

Tertia esto: Posita vna tantum voluntate in Christo, et ponatur necesse est vnam eandemque personam voluntate eadem ante Incarnationem omnia fecisse ex nihilo, et post Incarnationem cibum appetere, aliaque facere quae temporalia ac mutabilia sunt. Hoc adser-

(2) Lib. 3. contra Maximum (3) III. P. q. 18. art. 1.
cap. 10.

rere impium atque absurdum est: ergo et vnam tantum voluntatem adserere. Sic argumentabatur Maximus. (4)

Atque duas Christi voluntates non personales esse, sed naturales, Augustinus praecipuis docet, (5) scribens: »motus animi quid est nisi motus naturae? Animus enim sine dubitatione natura est. Proinde voluntas motus est naturae, quoniam motus est animi.« Et paulo post: »cur ergo negas clausis oculis res apertas, de natura hominis oriri hominis voluntatem? Tum: »ipse animi motus, cogente nullo, voluntas est.« Idem ac Augustinus docet Ioannes Damascenus, (6) proprietates naturales et indiuiduas discernens, prioresque eas esse dicens ex Patrum sententia, quae insunt omnibus sub eadem specie comprehensis; velut hominis propria natura.

Ex quibus Patrum dictis haec deponuntur argumenta. I: Naturalis certe dicendus est motus ille, qui ex anima et natura sibi indita facultate ortum ducit: huiusmodi est humana Christi voluntas: naturalis ergo illa est.

II: Naturalia proculdubio ea sunt, quae sine magistro ac disciplina parantur; vti viuere, ratiocinari, cibum ac potum adpetere, et similia: huiusmodi est velle: naturalis igitur est Christo vt homini voluntas.

Sed prae aliis omnibus memorandum est illud argumentum Damasceni, quo naturalem, non personalem voluntatem illam esse ostendit. (7) Si enim personalis esset in Deo voluntas, tot in Deo voluntates quod personae distinguerentur, scilicet tres: at istud nemo vnus ex Patribus vniquam docuit; sed docuere omnes, Patrem non qua Pater est, hoc est, quatenus personalem habet proprietatem, velle, sed qua Deus est; quemadmodum et Filium et Spiritum Sanctum: ergo.

Secundam propositionem demonstrant argumenta hactenus producta: quinimo adeo clarius et euentius est operationes duas esse in Christo, quam naturas, vt ad hoc probandum illud adsumi soleat. Sed placet aliqua Patrum argumenta superaddere. Primum est illud quod versat Damascenus: (8) impossibile prorsus est vnam et eandem operationem diuinam simul et humana praestare: non enim res vlla intra naturae suae sinus consistens, contraria efficere potest:

(4) In Disp. cum Pyrrho.

(5) Lib. v. contra Iulianum,

(6) Lib. de duab. volunt.

(7) Lib. ii. cap. 14.

(8) Lib. v. cap. 15.

sicut ignis calorem pariter ac frigus: ergo nec eadem illa natura Christi contraria moliri secumque pugnantis potuit.

Secundum offert Agatho Papa: (9) si vna dumtaxat esset in Christo operatio, ea vel simplex esset, vel composita: si simplex, vel solius Dei esset propria, vel hominis solius: si composita, multa ex eo absurda sequerentur: velut creatam simul et increatam esse: tum neque Deum, neque hominem esse Christum; sed mixtum aliquid ex utroque. Duae ergo diuersae Christi operationes sunt. Vrger quoque hoc argumentum Maximus. (10) Qui insuper tertium istud exhibet: si vna tantum in Christo operatio esset, necessario vel creata esset, vel increata: nihil enim inter duo haec mediar. Si creatam dixeris, nullam nisi creatam naturam inesse monstrabis. Si increatam, solam inesse diuinam: repugnat ergo vnica in Christo operatio.

CAPVT XIII.

Monothelitarum haeresis specimen traditur. Quae in eiusdem subsidiū proferuntur argumenta enervantur.

Quos reuera Aucrores amentiae suae habuerint stolidi Monothelitae non est difficile designare. Ex dictis siquidem constat praelusisse execrando huic dogmati Manetem, Arium, Apollinarem, Eutychem, alios: et quod prorsus incredibile videtur, etiam Nestorium. Nam priores illos qui vel nullam aliam, veram quidem ac solide extantem, naturam Christo tribuerunt praeter diuinam; vel humanam tribuerunt, non illam quidem integram, sed intellectu ac ratione carentem; vel istam in diuinam absortam fuisse dicebant, et in vnam coaluisse naturam: hos inquam omnes vnam tantum voluntatem et operationem in Christo adseruisse, non valde mirari subit. Quod sane vel maxime mirandum nonnullis videbitur in Nestorio, qui ex huius haeresis imprudenti confutatione ortam Monothelitarum sectam opinatur: quos inter Serrius Parauinus Antecessor vnus est, qui dissertis id verbis statuit. (1) Sed quem deceptum alias in designando Nestorianae haeresis ex Eutychniana ortu prodidimus, et in hoc deceptum iudicamus.

Equidem singulare prorsus est quod adserimus; habemus tamen

(9) In Synod. vi. art. 4.

(10) In Disput. cum Pyrrho.

(1) Disp. ii. de Deo homine facto, Praelect. i.

locupletissimos huius rei testes; Maximum nempe Monachum, eundemque Martyrem; (2) Abbates item et Orientales Monachos, qui Lateranensi Synodo interfuerunt, libellumque contra Monothelitas obtulerunt: (3) ipsum etiam Nestorium, ex cuius verbis id ipsum ostendit Agatho Romanus Pontifex. (4) Sunt vero huiusmodi: (5) »inconfusus custodimus naturas, non secundum substantiam, sed voluntatis tantum arbitrio copulatas, propter quod earum vnam voluntatem et operationem et dominationem statuimus dignitatis aequalitate ostensas.«

Itaque Monothelitarum error consecrarium quoddam fuit et adpendicula haeresis Eutychnorum, et vt vniuerse loquar, Monophysitarum. Peculiaris autem in eo Monothelitarum secta fuit, quod duabus in Christo admissis naturis, aut expresse saltem non denegatis, voluntatem vnam vnamque operationem constituerint. Nec tamen vnam eandemque huiusmodi fabulae explicandae rationem ipsi amplexi perpetuo sunt. Nam primo communis et vsitata illa fuit, quae vnam et simplicem in Christo voluntatem et actionem tuetur. Postea Catholicorum disputationibus fracti atque consiti, ne Monophysitarum haeresis toties anathematizatae adfines viderentur, ac vnam in Christo naturam adserere, duas fassi sunt operationes ob diuersitatem naturarum, sed duas vnam propter vnitatem. Rursusque nefarii dogmatis inuidiam non ferentes, eo confugerunt, vt nec vnam voluntatem, nec duas in Christo nominandas putarent; quod neutrum in Scriptura, in Synodis, aut Sanctorum Patrum monumentis diserte significaretur. Versatilem hanc inconstantemque agendi rationem prodiit et exagitat Maximus Martyr. (6)

Leui sane ex re ac propemodum ridicula ortum haeresim hanc habuisse graeci annales perhibent: (7) nempe ex colloquio Heraclii Imperatoris cum Athanasio Iacobitarum Patriarcha habito; homine quidem Eutychniana labe foedato, vafro ac subdolo, vtpote Syro genere. Morem enim ille gerens Imperatori, vt Patriarchalem Sedem adsequeretur, Calcedonense Concilium adprobare, duas in Christo naturas profiteri coepit: atque astute quaestionem de voluntate et actione Christi duplicemne credere oporteret, an vnicam Heraclio

(2) In Disput. cum Pyrrho.

(3) In Secret. 62.

(4) In Epist. Synod. in vi. Synod.

recitata.

(5) Ex lib. it.

(6) In Collat. cum Pyrrho.

(7) Teop. Miscel. Cedren.

vicissim proposuit: vt scilicet haesitantem illum ad huiuscemodi percontationem, Sergium Patriarcham Constantinopolitanum consulere cogeret; qui, et ipse Syrus, et eiusdem clanculum defensor haeresis, quae vnicam in Christo naturam, vnam quoque voluntatem et actionem agnoscebat, consentaneum errori suo responsum dedit.

Accitus posthac ab Heraclio Cyrus Phasidis Episcopus, ad eum venit; cui quum Epistolam ostendisset Imperator, quam ad Arcadium Cyprum Archiepiscopum aduersus Paullum haereticorum primatem, in qua duas operationes fuisse Christi negabat; scripserat, nouitate perculsum se non nihil addubitasse ac resitisse, Cyrus ipse refert: (8) donec litteris Sergii idem adseuerantibus ab Heraclio acceptis, ei sese adiunxit, ad eumque scripsit. Sed iocus fuit iste colludentium inter se perditorum haereticorum, a quibus deceptus Imperator in foedissimam haeresim impexit, in quam primarios illos Antistites cum Athanasio Iacobita consentire animaduertit. Paulo post in Sedem Alexandrinam translato Cyro, communicatis cum Theodoro Pharanis Episcopo simili labe contacto consiliis, robur ac incrementum haeresi illi accessit.

Erat tunc Alexandriae Sophronius Monachus, vir doctus peraeque et sanctus; qui quum vehementer apud Cyrum institisset vt errore eum reuocaret, nec tamen impertasset, Constantinopolim ad Sergium occurrit, eiusdem auctoritatem aduersus Cyrum implorans: irerito tamen labore; nam eo deducta res tandem fuit, vt inter illos conueniret, vtriusque supprimendam esse mentionem, ac nec vnam, nec duas voluntates et operationes esse nominandas. Sed Sophronius Hierosolymorum factus Episcopus, celebrata Synodo haeresim nascentem damnauit, ac Epistolam bene longam ad Sergium scripsit, in qua distincte duas operationes adstruit. Quin et ad Honorium Romanum Pontificem litteras per Stephanum Dorensis Episcopum misit, quibus de noua haeresi certiore illum redderet: Quem tamen ab ipso Sergio de his quae a Cyro et Sophronio fuerant gesta scriptaque, instructum, non sine maligna interpretatione, Sergii consilium probasse, vt nec vna nec duae voluntates et operationes in Christo nominarentur, retinendae, vt aiebat, concordiae gratia, certo scimus: scimusque proinde erroris vires illum addidisse. Ergo et Monothelitarum classi iure adiungendus Honorius? Iudicium in capitis adpendice profectum?

Tom. IIII.

K

Mo-

(8) In Epist. ad Serg. in vi. Syn. act. 13.

Moritur post haec Honorius, cui Seuerinus successit; sub quo Pontifice Heraclius, auctore Sergio, Fidei *Ecthesim*, seu expositionem promulgauit, qua vnicam Christi operationem et voluntatem adseuerauit quidem, sed quasi aliud agens; quum diserte ac palam constitueret, ne quis vnam vel duas operationes et voluntates nominaret. *Ecthesim* probauit Sergius ipse Synodo habita, atque primarii Templi foribus adfixit; eandemque acriter propugnauit Pyrrhus Christianopolitanus Monachus ac Presbyter, eiusdem cum Sergio particeps haeresis, inque illius locum ac sedem subrogatus eo defuncto. At Imperator, vbi comperit *Ecthesim* suam ab Occidentali Ecclesia et Romano Pontifice reiectam, inuidiam non ferens, scripta ad Ioannem Papam IV., qui Seuerino successerat, Epistola professus est, non se, sed Sergium auctorem illius fuisse; ex quo *Ecthesis* Sergii appellari coepit. Interea Pyrrhus, populari seditione exagitata, Constantinopoli profugit atque in Africam se recepit, vbi cum Maximo Monacho sanctissimo et doctissimo celebrem collationem habuit; atque conuictus, manus veritati dedit, ac Romam veniens, Theodoro Papae libellum obrulit, quo Monothelismum abiurauit: verum ad vomitum rediens, ab ipso Theodoro depositus et damnatus est. Eandem depositionis sententiam tulit in Paullum Patriarcham Constantinopolitanum, ipsius Pyrrhi loco suffectum, qui Imperatoris Constantis patrocinio, *Typum*, hoc est, Fidei formulam composuit; in qua simulato pacis zelo, prohibuit ne quis vnam vel duas in Christo naturas usurparet; re tamen ipsa catholicum dogma euertere conatus est: tametsi non ita expresse ac *Ecthesis* auctor.

Damnauit hunc *Typum*, Constantis dictum, Martinus I. Romanus Pontifex, seu potius Lateranensis Synodus 105. Episcoporum ab ipso Romae coacta: damnauit et *Ecthesim* Sergii vna cum ipsius Pyrrho, Sergio, Cyro, Theodoro, et Paullo.

Demum Constante Imperatore Syracusis in Sicilia per in idias occiso, Constantinus eius filius cognomento Pogonatus, id est *barbatus*, in augustam dignitatem successit; pius sane et catholicus Princeps; qui imperii tranquillitate constituta, ad pacem Ecclesiae recuperandam consilia sua reuocauit. Itaque generale Concilium anno Christi 1043. celebratum Constantinopoli est, Agathone Romano Pontifice, qui Legatus ad illud missit. Coeptum est 7. Nouembris in Secreto Palatii, qui Trullus vocabatur, et octodecim actionibus terminatum anno 1043. die 16. Septembris.

In

In hoc Concilio quinque prioribus Sessionibus adprobatis, in vi. Monothelitarum haeresis damnata est; factumque decretum de duabus in Christo voluntatibus, totidem naturalibus actionibus. In eo quoque nominatim notati illius haeresis Principes sunt, Sergius nempe, Theodorus Pharanitanus, Cyrus, Pyrrhus, Paullus, ac plurium sententia etiam Honorius I. Pontifex Romanus: damnati quoque sunt Macarius, Stephanus, et Polichronius adhuc viuentes.

Atque haec est Constantinopolitana tertia, sexta ordine post Nicænam, Oecumenica Synodus a Leone II. Romano Pontifice probata; quae teterrimam illam bestiam variis Synodalibus confixam decretis, postrema, eademque lethali plaga confecit.

Quibus autem argumentis vsi sint Monothelitae ad tam stolidi dogmatis faciendam fidem videamus. Primum hunc in modum adstruebant; vt ex Epistola Sergii ad Honorium (9) adparet: diuinorum mens et sententia Patrum fuit, numquam intelligente anima praeditam Domini carnem, seorsim ac proprio impulsu, contra naturam vnitati ipsi secundum hypostasim Dei Verbi naturalem peragisse motionem: sed quando, qualem, quantamque Deus ipse Verbum volebat. Quod ex Gregorii Nysseni verbis Sergius probare nititur; videlicet: (10) »ita Diuinitatem per corpus quod induit, communem omnium reuera salutem operari, vt propria sit carnis perpassio, Dei vero sit operatio.«

Pyrrhus vero idipsum euincere adgressus est, locum hunc Cyrilli (11) in disputatione cum Maximo obliiciens: »Christum vnam cognatam operationem per ambas naturas ostendisse.« Ac vniuerse Monothelitae id ex Dionysio apertissime colligi existimabant, (12) vbi scripsit: Christum »non humano modo propria hominis egisse; sed »quum vir esset factus Deus, vnam quandam Dei virilem operationem viuendi genere instituisse.« Alia etiam testimonia oblicere conueuerunt; velut ex libro quem Menas Constantinopolitanus ad Vigilium scripsisse ferebatur; necnon et ex aliorum Patrum scriptis. Ex quibus illud subinferebant, Patres vnam voluntatem, vnamque operationem in Christo agnouisse.

Secundum sic e ratione ducebant: Actiones, necnon voluntates hypostasim sequuntur, non naturam; adeoque multiplicari pro numero hypostaseon, non vero naturarum: quum igitur Christus vnus volens

K 2

lens

(9) Act. xii. vi. Synod.

(11) Lib. iv. in Ioan.

(10) Eadem Act.

(12) In Epist. ad Caium.

lens sit, necessario sequitur vnam esse in illo voluntatem seu volitionem.

Deinde: haud possunt voluntates duae in vna eademque esse persona, nisi contrariae illae sint: ergo.

Ad duplicem hanc rationem a Monothelitarum principibus exco-
gitatam reducuntur ceterae ab haereticis istis oblicii solitae. Videlicet:
nequeunt in Christo propugnari duae voluntates aut duae operationes
naturales; quoniam quod naturale est, non liberum, sed necessarium
est: voluntas autem, vt et rationalis naturae operatio, liberae prorsus
sunt.

Deinde: instrumenti ac principalis causae vna eademque est o-
peratio: quum ergo Christi humanitas Diuinitatis instrumentum sit, vt
loquantur Cyrillus (13) et Athanasius, (14) vna sit in Christo ope-
ratio opus est.

Similiter: Verbum Diuinum in Incarnatione non assumpsit id quod
habet: alias et personam humanam assumsisset, sicut carnem assump-
sit: sed habet voluntatem qua natura humana potest velle, quemad-
modum habet personam qua humana natura potest subsistere: non
ergo humanam assumpsit voluntatem.

Practerea: vbi vnum tantum est operatum, ibi et vna tantum ope-
ratio esse poterit: at vnum idem est Diuinitatis et humanitatis in
Christo operatum; scilicet sanatio caeci et resurrectio mortui, vna er-
go operatio in Christo est.

Demum: sicut esse proprium hypostasis est, ita et operari: sed
propter vnitatem hypostasis in Christo est vnum esse; ergo et vna ope-
ratio.

Ad omnium itaque quae obiecta sunt, solutionem veniamus. At-
que ab eo, quod ex Patrum auctoritate sumtum est argumentum, hoc
ordine respondemus: Nihil in Gregorii Nysseni dicto ambiguum esse,
nihil difficile, nihil denique quod Monothelitarum faueat errori: na-
tura quippe hominis agendo patitur, quum res quaelibet creata ex eo
patiat, quod moueatur; quoniam scilicet alterius mouentis impres-
sionem admittit et in se recipit: hinc quum de operationibus creatis
sermo habetur, aptissime *passiones* comprehendimus. Quod si vna
propterea in Christo deberet esse operatio, quod solius Diuinitatis pro-
prie sit actio, humanitatis autem passio; eadem consequentiae neces-
sitas efficeret, vt vna sit in eodem Christo natura Dei: quae sola est
operatrix et actiua.

(13) In Dial. de Incarn.

(14) Orat. vi. cont. Arianos.

Cy-

Cyrillus autem non voluit, vt exponit Maximus, vnam duarum
naturarum operationem esse, sed Diuinitatis dumtaxat ipsius vnica
fuisse, tam ante quam post susceptum hominem: atque ita Verbum
carnem factum diuinam *operatio*, qualem antequam homo feret,
et cum Patre communem explicuisse per carnem in extraordinariis o-
peribus ac miraculis faciendis. Aliter Cyrillum, idem Maximus, et
vt nobis videtur, probabilis exponit; (15) adfirmans scilicet, vnam
et eandem vocari actionem naturarum duarum et cognatam, propter
artissimam earum copulationem; qua fit, vt quemadmodum naturam
hominis assumpta, sic huius actio diuina sit et Verbi propria.

Dionysii demum testimonium dum nobis Monothelitae oblicunt,
malam ipsorum fidem ineptiamque ostendunt: nam in Graeco habetur
nouam quandam operationem Theandricam, cet. non *vnam*, vt Cy-
rus dolose commutauerat. Vocauit dein Dionysius nouam operatio-
nem, vt demonstraret nouam atque mirabilem Christi conuersationem
secundum vnionem inexplicabilem et arcanam. Vox enim illa *nouae
operationis Theandricae* quadam per numeratas naturas circuitio-
ne, earundem operationes designat. Etenim si vna tantum noua illa ope-
ratio foret, et vna eademque foret in Patre ac in Filio; quum virtusque
eadem opera sint inspecta natura Diuinitatis, quod certe disonum ab-
surdumque est. Theandricas igitur operationes ex Dionysio nos adpel-
lare didicimus; sed non vnam atque indiuisam.

Itaque quum Christus Deus homo sit, omnis proinde illius ope-
ratio *Theandrica* est; adeo vt siue operationis principium sit natura
diuina siue humana, omnis eius operatio Dei hominis fuerit. Quo-
niam vero nulla operatio proprie dicitur personalis, sed adpellanda est
naturalis, operationem Theandricam illam proprie vocamus, quae ab
vtraque natura efficienter est, vt miracula virtute Diuinitatis et tactu
carnis patrata. Reliquas, aut diuinas aut humanas adpellabimus, pro-
ut ab vna vel altera natura prodierunt: scilicet adpellabimus diuinas
operationes *dimittere peccata*, *dare Spiritum Sanctum*, similesque;
humanas vero *dormire*, *manducare*, *ambulare*, aliasque. Semper ta-
men vtraque natura cum altera coniunctim operabatur; ac humana
quidem ad nutum Diuinitatis: licet non esset vnaquaelibet operatio
vtriusque naturae proprietaria, vel effectus.

Et his solum vndequaue erit argumentum ex Patrum auctori-
tate a Monothelitis ductum. Quae enim testimonia aliunde opponere

pos-

(15) In Epist. ad Nicandrum.

porerant, vel ex libris suppositis corraserunt; qualem esse cum, quem Menas ad Vigilium scripsisse fertur, iudicauit Synodus vi.: (16) vel aliquod Patrum sententias ex germanis alloquin illorum scriptis excerpserunt, sed nec integras, nec ex fide, aut ad Auctorum sensum explicatas; vt in ipsa generali Synodo palam ostensum fuit.

Ad argumentum ex variis rationibus integratum varias quoque responsiones dabimus. Ad primam quidem, cum S. Thoma, (17) "quod operari est hypostasis subsistentis, sed secundum formam et naturam, a qua operatio speciem recipit: et ideo a diuersitate formarum seu naturarum est diuersa species operationum: sed ab unitate hypostasis est vnitas secundum numerum quantum ad operationem speciei In Christo oportet quod sint duae operationes specie differentes secundum duas eius naturas: quaelibet ramentum operationum est vna numero in Christo simul facta, sicut vna ambulatio, et vna sanatio."

Ad secundam dicendum: Haud sequi ex catholica sententia, quod Monothelitae colligunt; fuisse nempe duas contrarias inuicemque pugnantibus voluntates in Christo: nam diuina Christi voluntas mortem praecipiens, non absque dolore subeundam mortem praeeperat; humana autem diuinae obtemperans, experta licet fuerit sensuum adfectione mortis horrorem humanitati connaturalem, non tamen sic poena rationem peruerterit, vt obtemperaret inuita, sed in infirmitate carnis inuictam spiritus fortitudinem praeseferens. Legimus enim Marci xiv.: "spiritus quidem promptus est, caro autem infirma."

Tertia rationis probatio falsa prorsus est: naturale enim est quiddam naturae est inditum, proprium, et concreatum; sed et naturale etiam adpellari potest, quod non est in natura intelligente inuitum, vt loquitur Cyrillus contra Theodoretum aduersationes. (18) Priori itaque acceptione quod naturale est, necessarium interdum dicitur, hoc est, liberam anteuertens electionem. Secunda vero acceptione naturale est, quod ex naturae proprietate cum libera electione procedit. Naturales igitur sunt et voluntates, et operationes Christi.

Quarta argumentatio speciem probabilitatis habere videtur; quae tamen facile euanescit ex S. Thomae doctrina. (19) Ex ea enim habemus duplex instrumentum esse; alterum artificiale, quod agendi principio caret, et sola mouentis impressione agitur; naturale alterum vel

(16) Act. xix.

(17) Ill. P. q. 19. art. 1. ad 3.

(18) Cap. iiii.

(19) Ill. P. q. 19. art. 1.

substantiuum, quod propria forma, et efficiendi vi ac potestate praeditum est, ideoque priuatam habet, et confert in opus effectiorem. Posterioris huius generis est in Christo natura hominis, quae propriam adhiberet actionem; nec tantummodo patitur impellentis, et ad opus adhibentis causae principalis impetum, ac motionem excipit.

Ceterum diligenter animaduertere oportet, ipso S. Thoma praecedente, naturam hominis in Christo duplicis quodammodo instrumenti rationem in se continere; naturalis scilicet, et naturam excedentis, siue supernaturalis: ex quo fit consequens, partim duas, partim vniam dici et esse virtusque naturae operationem: etenim si ad illa respectum habeamus quae ab homine naturaliter proficiuntur: vt sunt intelligentia, voluntas, loquutio, contactus, cet.; propriam habuit humana Christi natura functionem, atque a Verbi operatione distinctam: et hoc modo duae fuisse dicuntur actiones, quibus totidem respondent effecta: diuinae quidem ea, qua Verbum subiectam sibi naturam suauiter qua vellet ciebat: humanae vero consensio voluntatis, et ad exequendum facultatum corporis, velut manus ad contingendum, adplicatio. Ast si maiora illa et viribus humanis altiora spectemus, quae contactu suo vel sermone effecit Christus; vt est caecitatis abstersio, mortuorum ad vitam reuocatio, aliaque huiusmodi miracula, quorum naturalis causa non fuit humana natura; non erat certe mirabilium illorum operum efficiencia duplex; ita vt vna diuinae propria esset, humanae altera; sed vnica dumtaxat operatio Diuinitatis, quae humanae naturae actione tamquam instrumento vti voluit.

Quod quinto loco ponitur falsum omnino est: nam Verbum abs dubio intellectum habuit, et tamen intellectum assumpsit humanum; vt ipsi Monothelitae aduersus Apollinaristas admittebant. Insuper diuina voluntas haud valet naturam humanam volentem reddere, sicut neque diuinus intellectus eam reddere intelligentem: valet tamen diuina subsistentia; quin reapse reddit naturam humanam subsistentem. Et huius quidem discriminis haec habetur ratio: Quoniam sicut nulla natura alieno intellectu intelligere potest; ita neque libera esse, seu volens aliena libertate ac voluntate: praesertim in Christo, cuius libertas humana capax meriti, subiectionis, et obedientiae esse debebat; quorum libertas et voluntas diuina incapax est. Hinc voluntas humana nedum a diuino Verbo adsumi potuit; sed et adsumi necessario debuit, quum ad humanae naturae integritatem, tum vt Verbi vnio, quae non fuit in vnitatem naturae facta, haberet omnia quae

naturae diuersitatem consequuntur. At non assumit Verbum humanam subsistentiam, quia nec adsumi illa poterat, nec si adsumisset illam, vnio Verbi in personae vnitatem esset facta, quemadmodum factam profitemur.

Sextum ex his quae superius dicebamus, soluitur: Placet tamen haec ex Sancto Thoma addere: (20) »aliud est proprium operatum operationis diuinæ, et operationis humanae Christi: sicut operatum proprium diuinæ operationis est sanatio leprosi; operatum autem proprium humanae naturae est eius contactus. Concurrunt ambae operationes ad vnum operatum, secundum quod vna natura agit cum communione alterius.«

Postremae rationi sic S. Thomas occurrit: (21) »quod esse et operari est personae a natura: aliter tamen et aliter. Nam esse pertinet ad ipsam constitutionem personae: et sic quantum ad hoc se habet in ratione termini: et ideo vnitas personae requirit vnitatem ipsius esse completi et personalis. Sed operatio est quidam effectus personae secundum aliquam formam vel naturam: vnde pluralitas operationum non praeciuat vnitati personalii.«

APPENDIX.

Vt hanc de Monothelitarum haeresi disputationem finiamus, superest vt de Honorio Papa I. dicamus, cuius nomini conflata inuidia est propter eiusdem haeresis suspicionem; quique inter Monothelitarum principes in vi. Synodo notatus et damnatus legitur. Pauca tamen de hoc argumento libabimus, quod illud plerique catholici et eruditi Viri adcurate pertractauerint, atque hinc inde discusserint. Attridet sane nobis illorum iudicium, qui Monothelitarum fraude circumuentum Honorium aiunt, simplicique ac bona fide responsum ad illa dedisse, quae callidissime eidem in sua Epistola Sergius rerulerat. Significauit enim hic duabus in Christo operationibus positis, voluntates quoque poni duas, contrarias inuicem ac repugnantes; quas dum Christo denegabat, ambiguo sensu sumebat: scilicet vt in Christo non nisi diuinam esse, humanam deesse voluntatem doceret: idque hominum exemplo monstrabat, in quibus innata et domestica pugna est, quam in se agnoscit, deploratque Paullus ad Romanos scribens capite septimo; quamque in nobis non alia de causa fieri adserbat, nisi quod diuersae sunt voluntates, carnales nempe et spirituales: quo ex fonte

pcc-

(20) III. P. q. 19. art. 1. ad 5.

(21) Ibidem ad 4.

peccati labes et corruptela nascitur. Quumque hoc inter Christianos constet, Christum scilicet Dominum non modo non peccasse, sed nec peccare potuisse, vt omnes prorsus aditus peccati obstruerent, diuersitatem tam operationum, quam voluntatem auferre se dicebat, ne repugnantiam induceret.

Verum haereticus iste controuersiae statum alio subdole transtulit, atque duas illas voluntates, quarum repugnantiam ad suum dogma comprobandum admododauit, non eiusdem cum iis generis constituit, quas in suo dogmate praeferebat: nam voluntates illae, quas Christo detrahete volebat, humanae sunt et diuinæ; ex quibus hanc solam relinquebat; quas autem in exemplum adtulit tam hominibus innatas vereque inter se pugnant, quam in Christo non reipsa, sed in speciem dumtaxat contrarias, eae non humanae et diuinæ; sed humanae sunt ambae, nimirum superioris animae partis et inferioris; quorum haec carnis, illa spiritus appellari solet. Etenim duae istae vere inter se confligunt in nobis; in Christo vero non erant contrariae.

Hanc Sergii calliditatem non intelligens Honorius I. Romanus Pontifex, hominis haeretici iudicium ac sententiam laudauit, eidem rescribens, vnam in Christo voluntatem confessus, hoc dicti sui momento adlato: »quod a Diuinitate natura nostra est adsumta, non culpa: nimirum natura eiusmodi qualis ante peccatum condita est, non quae post transgressionem deprauata est.« (22) Haud denegauit ergo Honorius absolute duas in Christo voluntates, sed duas voluntates contrarias; cuiusmodi reperiuntur in nobis ex corrupto naturae statu; torusque in eo fuit, vt vitiatam et Adami labe corruptam naturam minime a Christo adsumtam fuisse adserueret, sed incorruptam et integram; quae vacua sit concupiscentiae morbis ac moribus spiritui et rationi contrariis, quae sunt contrariae illae inuicemque pugnant voluntates.

Huiusmodi fuisse Honorii mentem, testati sunt catholici complures sancti et eruditi Viri, qui ea aetate floruerunt; vt Maximus Martyr (23) et Ioannes IV: (24) proindeque de sola voluntate humanae naturae loquutum illum fuisse, quum eam in Christo singularem adseruit; quod ad quaestionem praecise responderet, et ibi, vbi morbus erat, remedium adhibendum putaret: de diuina autem voluntate tacuit, quia nulla de illa controuersia erat: nam in Calcedonensi Con-

Tom. III.

L

ci-

(23) Act. XII. Syn. 6.

(24) In Epist. ad Constantinum

(23) In Disp. cum Fyrrho.

Imperatorem.

cillo perempta penitus fuerat, constituta naturae duplicis integrae, et sine confusione vlla manentis professione; cuiusmodi operationes distinctas, voluntatesque necessario consequentes habet. Itaque Monothelitarum haeresim haudquaquam Honorius I. amplexus est, vel ipsius apertam protectionem suscepit; sed neque eiusdem patronus ac fautor, vel ob imprudentiam, vel ob nimiam in Sergium coniuuentiam fuit, sed ex ignorantia haereticæ fraudis ac calliditatis.

Sed damnatum eum eiusque doctrinam in Actione XIII. sextae Synodi Generalis legimus, vna cum Sergio, Paulo, Pyrrho, aliisque, eorumdemque scriptis: et quidem acquisissime; non quod haereticum illum, haereticamque eius doctrinam Patres iudicauerint; sed quoniam id prudentissima oeconomia exigebat, ne ambiguus Honorii verborum sensus in deceptionem alios duceret, quemadmodum circumuentum illum deceptumque Sergii verbis nouimus; consimilia siquidem Honorii verba verbis Sergii Concilium animaduertebat; tametsi diuerso sensu adposita, nec impia. Innuit hanc responsonem Christianus Lupus. (25)

Atque quae ad purgandum Honorium pertinent, quatenus in hac Synodo aliisque perstrictus, adcuratissime disputantur Theologi nobilissimi, alias ingressi vias; quarum specimen dedimus in Prodomo ad institutiones Theologicas. (26)

(25) In Dissert. de Syn. vi. cap. 4. (26) P. II. cap. 10. pag. 58.

CA-

CAPVT XIV.

Quidnam in causa fuerit ut Verbum diuinum carnem sumeret discutitur. Quomodo pacto hominum redemptio sit peracta declaratur. Pretium exhibitae a Christo solutionis constituitur.

Venit Christus ad genus humanum redimendum. Quod reuera a peccato doemonisque captiuitate redemit mortem subiens.

Atque in hac redemptioe exhibitae diuinæ iustitiæ fuit satisfactio, nedum æquiualens, verum etiam superabundans, atque ad iuris apices.

Finalem illam diuinæ Incarnationis causam in prima propositione expressam, Sacra Scriptura designat. Legimus enim Matth. xviii. v. 2: »venit Filius hominis salutare quod perierat.« Et Ioannis iii. v. 17: »non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum.« Item Ioannes in Epist. I. cap. III. v. 5. dicit: »et scitis quia ille adparuit, ut peccata nostra tolleret.« Sunt huius generis in Scripturis plurima.

Quibus insuper Patrum traditio consona est. Scribit siquidem Irenæus: (1) »si non haberet caro saluari, nequaquam Verbum Dei caro factum esset.« Et Athanasius: (2) »Verbum, inquit, nequaquam homo factum fuisset, nisi causam praeuississet hominum necessitas.« Ambrosius quoque ait: (3) »quæ erat causa Incarnationis, nisi ut caro quæ peccauerat, per se redimeretur?« Augustinus tandem præfert: (4) »si homo non perisset, Filius hominis non venisset.«

Quid ergo? Si Adamus non peccasset, Christus in mundum non venisset? Nam et hoc solent hec Scholastici adnectere, magna sane animorum contentione. Quorum tamen magna pars, altercatione se

L 2

mo-

(1) Lib. v. cap. 4.

(2) Orat. II. cont. Arian.

(3) Lib. de Incar. cap. 6.

(4) In Serm. VIII. et IX. de verbis Apost.